

Postsending til og fra innsatte

Strgjfl. § 30. Postsending

Innsatte skal kunne sende og motta postsending hvis ikke annet følger av denne bestemmelsen.

Kriminalomsorgen skal kontrollere postsending til og fra innsatte i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå før den utleveres eller sendes. Postsending til og fra innsatte i fengsel med høyt sikkerhetsnivå skal kontrolleres, men kontroll kan unnlates dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler mot det. Postsending til og fra innsatte i fengsel med lavere sikkerhetsnivå og overgangsbolig skal kontrolleres dersom det fremstår som nødvendig av sikkerhetsmessige grunner.

Kontroll av postsending kan skje ved åpning og gjennomlesning av sendingen før den utleveres eller sendes, og ved undersøkelse som nevnt i § 27 første ledd. I avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå kan innsatte pålegges å føre korrespondanse på et språk de tilsatte behersker. I avdeling med høyt sikkerhetsnivå kan innsatte unntaksvis og etter en individuell vurdering pålegges å føre korrespondanse på et språk de tilsatte behersker.

Kriminalomsorgen kan nekte å utlevere eller sende postsending til eller fra innsatte dersom sendingen inneholder opplysninger om planlegging eller gjennomføring av straffbar handling, unndragelse av gjennomføringen eller handlinger som vil forstyrre ro, orden og sikkerhet. Innsatte bør gjøres kjent med den delen av sendingen som uten skade kan meddeles.

Postsending som den innsatte allerede har mottatt, kan kontrolleres etter tredje ledd.

Postsending til eller fra advokat og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant, kan undersøkes etter § 27 tredje ledd. Kontroll ved gjennomlesning skal ikke finne sted. Sendingen skal alltid åpnes i nærvær av innsatte.

Kriminalomsorgen kan etter nærmere bestemmelser gi innsatte tillatelse til elektronisk kommunikasjon med tekst, lyd og bilde dersom sikkerhetsmessige grunner eller hensynet til en forsvarlig ressursforvaltning ikke taler mot det. Bestemmelsene i annet til sjette ledd gjelder tilsvarende.

Endret ved lover 29 juni 2007 nr. 83 (ikr. 1 nov 2007 iflg. res. 12 okt 2007 nr. 1138), 29 juni 2007 nr. 84 (ikr. 1 nov 2007 iflg. res. 12 okt 2007 nr. 1139), 16 des 2016 nr. 98 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 16 des 2016 nr. 1604).

Forskriften § 3-27. Elektronisk postsending

Innsatte kan unntaksvis gis tillatelse til å bruke og disponere datautstyr og annet elektronisk utstyr for å kommunisere med personer og tilsvarende utstyr utenfor fengselet dersom fengselet kan kontrollere slike sendinger etter de regler som gjelder for kontroll av brev, og dette kan gjøres uten ekstra omkostninger. Alt utstyr og tilbehør skal kunne kontrolleres av fengselets tilsatte.

Sendinger skal kunne kontrolleres ved at de i sin helhet gjennomleses, høres eller ses før de sendes ut av fengselet, eller før den innsatte mottar dem. Også sendinger den innsatte allerede har mottatt, kan kontrolleres.

Elektronisk kommunikasjon til og fra oppnevnt forsvarer, diplomater og andre bestemte personer skal behandles som øvrige postsendinger. Sendingens innhold skal ikke gjennomleses, ses eller høres, men det skal være mulig å kontrollere hvem avsender eller mottaker er.

30.1 Om begrepet postsending

Med postsending menes i tillegg til skriftlig korrespondanse eller gjenstander også konvolutten eller annen emballasje. All skriftlig korrespondanse til og fra innsatte inngår, som brev, søknader, klager, andre henvendelser, skriftlige opptegnelser og manuskripter. Begrepet omfatter videre etter straffegjennomføringsloven § 30 syvende ledd kommunikasjon ved bruk av elektroniske hjelpemidler og kommunikasjon ved tekst, lyd eller bilde, eksempelvis e-post, lydbånd eller videokassetter.

Fengselet skal sørge for at skrivemateriell er tilgjengelig for de innsatte. Utgiftene ved forsendelse av postsendinger skal innsatte normalt dekke selv.

30.2 Hovedregel om kontroll

a) Avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå

Se retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 10 annet ledd.

b) Fengsel med høyt sikkerhetsnivå

Postsending skal som hovedregel undergis kontroll. Kontroll kan iverksettes generelt av sikkerhetsmessige grunner, herunder for å forebygge straffbart forhold eller ureglementert atferd, uten konkret begrunnelse i det enkelte tilfelle.

Kontroll kan unnlates i tilfeller der det ikke foreligger noen grunn til å mistenke innsatte eller avsender/mottaker for mulige ulovligheter og i tilfelle hvor situasjonen i fengselet ikke nødvendigvis gjør kontroll. I den konkrete vurderingen vektlegges narkotikasituasjonen i fengselet, fangesammensetningen, foreliggende opplysninger om innsatte og avsender/mottaker som kan indikere at adgangen til å sende og motta post kan misbrukes, samt opplysninger ellers.

c) Fengsel med lavere sikkerhetsnivå og overgangsbolig

Hovedregelen er at postsendinger ikke undergis kontroll. Kontrolltiltak skal begrunnes med at sikkerhetsmessige forhold gjør det nødvendig, herunder ureglementert atferd eller straffbart forhold.

Som eksempel nevnes at det foreligger opplysninger som gir grunn til mistanke om at den innsatte eller avsender/mottaker vil forsøke å smugle gjenstander, herunder narkotika, inn eller ut av fengselet eller det er grunn til å anta at det planlegges forhold som kan true sikkerheten. Konsekvent kontroll eller gjennomføring av stikkprøver i forebyggende øyemed uten indikasjoner på ulovligheter, kan ikke iverksettes.

Det kreves ikke at det foreligger mistanke rettet mot en eller flere bestemte innsatte eller avsendere/mottakere. Lokale forhold kan berette kontroll, herunder stikkprøvekontroll,

dersom eksempelvis funn av narkotika, brukerutstyr eller positive analyseresultatet bekrefter misbruk av narkotika.

30.3 Kontrolltiltak

Ved valg av kontrolltiltak ses reglene om postsending, besøk og telefonsamtaler i sammenheng. Kontrolltiltakene må stå i logisk sammenheng med hverandre og med innsattes muligheter for permisjon og andre former for utgang.

Kontrolltiltaket må være saklig begrunnet og ikke mer omfattende enn formålet tilsier.

Kontrollen kan begrenses til stikkprøvekontroll dersom det anses tilstrekkelig sikkerhetsmessig betryggende.

30.4 De ulike kontrolltiltak

a) Åpning av postsendinger

Ved åpning av postsending skal tilsatt forvise seg om at det ikke er lagt noe ureglementert eller straffbart i postsendingen. Konvolutter eller annen emballasje kan unnlates utlevert innsatte i fengsel med høyt sikkerhetsnivå. Ved utsending skal innsatte levere sendingen i åpen stand slik at en tilsatt kan kontrollere at det ikke er lagt eller skrevet noe ureglementert/straffbart i den før utsendelse.

b) Gjennomlesning

Pålegg om et bestemt skriftspråk kan ikke gis til innsatte i fengsler med høyt eller lavere sikkerhetsnivå eller i overgangsbolig. I tilfelle hvor gjennomlesning skal finne sted må fengselet sørge for at inngående og utgående korrespondanse blir oversatt av tolk innen rimelig tid.

c) Undersøkelse av postsending ved bruk av teknisk utstyr eller hund

Det vises til bestemmelsene til straffegjennomføringsloven § 27 med tilhørende retningslinjer.

30.5 Nektelse av å utlevere eller sende postsending til eller fra innsatte

Nektelse kan skje på grunnlag av en opplysnings art.

Postsendingen kan ikke nektes utlevert eller sendt fordi sendingen inneholder opplysninger eller uttalelser som generelt kan virke støtende. Straffbart forhold skal normalt politianmeldes. Det vises for øvrig til straffegjennomføringsloven § 26 med tilhørende retningslinjer om private eiendeler. Innsatte har selv et personlig ansvar i forhold injurielovgivning mv.

30.6 Delvis nektelse, jf. straffegjennomføringsloven § 30 fjerde ledd, siste punktum

Ved inngående post bør innsatte gjøres kjent med den lovlige delen av postsendingen ved at de ulovlige deler sladdes ut. Fengselet kan i slike tilfelle beholde originalbrevet mot at innsatte utleveres en kopi av den aktuelle delen av sendingen. Ved utgående post skal den

innsatte gjøres kjent med at brevet inneholder opplysninger som nevnt i straffegjennomføringsloven § 30 fjerde ledd og at det derfor ikke vil bli sendt. Dersom innsatte foretar nødvendige endringer, kan brevet sendes adressaten.

Dersom de ulovlige opplysningene utgjør vesentlige deler av et brev, kan hele brevet nektes utlevert eller sendt. Dersom opplysningene antas å representere en straffbar handling, bør forholdet anmeldes til politiet. I motsatt fall kan brevet holdes midlertidig tilbake etter straffegjennomføringsloven § 26 tredje ledd, eller det kan ved inngående postsending tilbakesendes avsender.

30.7 Nektelse på grunnlag av funn av ureglementerte/straffbare gjenstander

Ved funn av ureglementerte/straffbare gjenstander i sendingen ved bruk av teknisk utstyr eller hund etter straffegjennomføringsloven § 27 første ledd og ved tilsvarende funn under den ordinære åpning av postsendinger etter straffegjennomføringsloven § 30 tredje ledd, gjelder straffegjennomføringsloven § 26 tredje ledd. Alternativt kan gjenstanden returneres til avsender.

Dersom gjenstanden antas å representere et straffbart forhold skal forholdet politianmeldes og gjenstanden overleveres til politiet, dersom ikke forholdet anses som bagatellmessig.

30.8 Saksbehandling

Innsatte og avsender skal normalt underrettes ved vedtak om at postsendingen eller deler av den ikke vil bli utlevert eller sendt. Dersom sikkerhetsmessige eller andre forhold ikke taler mot det, skal det framgå av vedtaket hvem som er avsender. Begrunnelse og hjemmel for hel eller delvis nektelse skal opplyses. Det vises for øvrig til forvaltningsloven og veiledningen om saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven.

30.9 Særregler for bestemte personer

a) Advokater og offentlig myndighetsrepresentant

Med offentlig myndighetsrepresentant menes i tillegg til diplomatisk eller konsulær representant og andre som i medhold av lov eller konvensjoner Norge har sluttet seg til har privilegert status, representanter for Europarådet og FNs menneskerettsorganer, samt for eksempel medlemmer av tilsynsrådene og Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Medlemmene av gjenopptakelseskommisjonen for straffesaker, og personer som handler på vegne av kommisjonen (dvs. kommisjonens utredere), er også å anse som offentlige myndighetsrepresentanter. Andre offentlige eller kommunalt tilsatte, herunder tilsatt i kriminalomsorgen, faller utenfor særregelen. Det samme gjelder advokatassistenter.

Postsending fra disse personer kan aldri gjennomleses. Hvis det er nødvendig med kontroll ved åpning av postsendingen for at man skal forvise seg om at det ikke er lagt noe ureglementert i den og at avsender er den emballasjen eller konvolutten angir, skal dette skje i nærvær av innsatte.

b) Andre særlige offentlige etater, yrkesgrupper, m.m.

For personer som korresponderer med innsatte i kraft av sin stilling, for eksempel lege, psykolog, prest eller tilsvarende fra godkjent trossamfunn og ansatt i politi, påtalemyndighet eller kriminalomsorg, bør kontroll ved gjennomlesning av inngående eller utgående postsending kun skje når særlige grunner taler for det. Dette innebærer at gjennomlesning bare bør finne sted der fengselet har kjennskap til opplysninger som gir grunnlag for en mistanke om at adgangen til korrespondanse vil bli misbrukt. I avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå kommer retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 10 annet ledd til anvendelse.

30.10 Elektronisk kommunikasjon, m.m.

Innsatte kan gis tillatelse til å bruke og disponere datautstyr og annet elektronisk utstyr for å kommunisere med personer og tilsvarende utstyr utenfor fengselet. Dette forutsetter imidlertid at fengselet kan kontrollere slike sendinger etter de regler som gjelder for kontroll av brev uten ekstra omkostninger, jf. ovenfor. Det er ikke tillatt for innsatte å bruke eller disponere noen form for utstyr for slik kommunikasjon uten særlig tillatelse. Som hovedregel skal bruk av datautstyr og lignende skje i regi av fengselets opplærings- eller fritidsfunksjon, jf. straffegjennomføringsloven § 18, og undervisningspersonalet skal informeres om reglene her, og rette seg etter dem og de øvrige pålegg som måtte gis om slik bruk.

Kommunikasjonen kan skje gjennom tekst, lyd eller bilde ved hjelp av for eksempel internett, elektroniske prategrupper, elektronisk post og lignende i den grad dette kan kontrolleres.

Sendinger skal kunne kontrolleres ved at de i sin helhet gjennomleses, høres eller ses før de sendes ut av fengselet, og før den innsatte mottar dem, jf. reglene ovenfor om øvrige postsendinger. Også sendinger den innsatte har mottatt kan kontrolleres. Kontrollen skal foretas av de tilsatte som har ansvar for brevkontroll. I avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå skal slik kontroll alltid foretas. I fengsel med høyt sikkerhetsnivå skal de som hovedregel alltid kontrolleres, og kan bare unnlates dersom det finnes sikkerhetsmessig ubetenkelig etter en vurdering av den enkelte innsatte og forholdene i fengselet for øvrig, jf. reglene for postsendinger ellers ovenfor. I fengsel med lavere sikkerhetsnivå og i overgangsbolig skal kontroll bare foretas dersom det er grunn til det etter reglene ovenfor om postsendinger.

Sendinger kan helt eller delvis nektes utlevert til den innsatte eller mottakeren etter reglene ovenfor om postsendinger.

Elektronisk kommunikasjon til og fra advokat, diplomater og andre bestemte personer skal behandles som øvrige postsendinger. Dette innebærer at selve det innholdsmessige ikke skal gjennomleses, ses eller høres, men det skal være mulig å kontrollere at avsender eller mottaker er en person i denne gruppen. Dette kan gjøres for eksempel ved å oversende forsendelsen som et vedlegg, hvor det i oversendelsesmeldingen fremgår hvem som er avsender eller mottaker, og at vedkommende faller inn under nevnte gruppe. Fengselet skal om nødvendig kunne kontrollere på annet vis mottakers eller avsenders identitet.

Innsatte har ikke adgang til å sende ut eller å motta elektroniske lagringsmedium som for eksempel disketter, CD-rom og tilsvarende til bruk i datautstyr og lignende.